

KONSPEKT ĆWICZEŃ Z PRZEDMIOTU „POSTĘPOWANIE CYWILNE”
SSA dr Joanna Naczyńska

Temat:

Praktyczne problemy współuczestnictwa w sporze oraz problematyka podmiotowej zmiany powództwa oraz innych przekształceń podmiotowych

Zagadnienia:

- 1) Współuczestnictwo a wielopodmiotowość w procesie
- 2) Przekształcenia podmiotowe będące skutkiem następstwa prawnego ogólnego albo szczególnego.
- 3) Rodzaje współuczestnictwa:
 - a) współuczestnictwo czynne i bierne
 - b) współuczestnictwo materialne i formalne
 - c) współuczestnictwo zwykłe i jednolite
 - d) współuczestnictwo dowolne i konieczne
 - e) współuczestnictwo pierwotne i następcze
 - f) inne (nienazwane) przypadki współuczestnictwa, w tym współuczestnictwo konkurencyjne
- 4) Zasady działania współuczestników.
- 5) Dopuszczalność przekształceń podmiotowych w procesie
- 6) Przekształcenia podmiotowe o charakterze procesowym
 - a) dopozwanie w trybie art. 194§1 k.p.c. i art. 194§1 k.p.c.
 - b) zawiadomienie osób, których udział w procesie w charakterze powodów jest konieczny i zapozwanie (art. 195§2 k.p.c.)
 - c) wstąpienie do sprawy w charakterze powoda w trybie art. 196§ 1 k.p.c.
- 7) Czynności stron i sądu związane z przekształceniami podmiotowymi w procesie
- 8) Inne przekształcenia podmiotowe w postępowaniu cywilnym

Źródła prawa:

- 1) Ustawa z 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U z 2018r., poz. 1360 ze zm.)
- 2) Ustawa z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018r., poz. 300 ze zm.)
- 3) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych; Dz.U. z 2015r., poz. 2316 ze zm.

Zalecana literatura:

- 1) T. Ereciński (red.), J. Gudowski, M. Jędrzejewska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, 2006
- 2) Tadeusz Ereciński (red.), P. Grzegorzczak, Maria Jędrzejewska, Karol Weitz, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, 2016.
- 3) A. Jakubecki, J. Bodio, T. Demendecki, O. Marcewicz, P. Telenga, M.P. Wójcik: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany 2017; Lex/el 2017

Przykładowe orzecznictwo:

1. Orz. SN z 18 czerwca 1968r. III CZP 69/67 OSNCP 1969, nr 8-9, poz. 122 i z 21 kwietnia 1977r., III CZP 12/77, OSNCP 1978, nr 1, poz. 1: wyłączone jest stosowanie art. 194§1 k.p.c. w procesie o ustalenie ojcostwa
2. Orz. SN z 13 czerwca 1980r. IV CR 182/80 i z 3 listopada 2010r. V CSK 126/10 LEX nr 844757 - podmiotowe przekształcenie powództwa zmierzające do zmiany strony pozwanej staje się aktualne dopiero wtedy, gdy wady w oznaczeniu podmiotów postępowania nie można naprawić w drodze sprostowania pozwu
3. Orz. SN z 15 lipca 1983r. IV CZ 24/83 i z 17 marca 2010r. II CSK 393/09, LEX nr 602681- wskazanie właściwej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa zamiast niewłaściwej podanej w pozwie nie jest podmiotowym przekształceniem powództwa – podmiot pozwany pozostaje ten sam, zmianie ulega jedynie podmiot reprezentujący Skarb Państwa
4. Post. SN z 19 września 1974r. II CZ 172/74 OSNCP 1975 nr 12, poz. 173 - stwierdzenie braku pełnej legitymacji strony w procesie powinno nastąpić z urzędu, co nie wyklucza wniosków uczestników postępowania i samych zainteresowanych pozostających poza procesem.
5. Wyr. SN z 22 maja 1980r. II CR 131/80 OSNCP 1980, nr 11, poz.223 - przez użyte w art. 198 §1 k.p.c. określenie „wezwanie zastępuje pozwanie” ustawodawcy nie chodziło o wezwanie w znaczeniu zawiadomienia danej osoby, czyli o doręczenie jej wezwania do wzięcia udziału w sprawie (ta czynność odpowiada swoim charakterem doręczeniu pozwu i wywołuje skutki określone w art. 192 k.p.c.)
6. Wyr. SN z 22 grudnia 1973r. I CR 614/73, OSNCP z 1974r., nr 12, poz. 213 – wezwanie, o którym mowa w art. 198 k.p.c. i które wywiera skutki pozwania, a więc wytoczenia powództwa następuje z chwilą wydania przez sąd postanowienia w tym przedmiocie.
7. Post. SN z 22 lipca 2015r. I PZ 10/15; LEX nr 1789931 - za przesłankę uzasadniającą nieuwzględnienie wniosku opartego na przepisie art. 194 § 3 k.p.c. uważa się stan zaawansowania sprawy w chwili jego złożenia. Oddalenie wniosku może też nastąpić, gdy nie są spełnione przesłanki z art. 194 § 3 k.p.c., to znaczy nie zachodzi ścisły związek między osobami już pozwanymi a tymi, które mają być do sprawy wezwane, wynikający z łączącego je stosunku prawnego albo, gdy dopozwanie doprowadziłoby do przedmiotowej zmiany procesu, czyli że nie chodzi o "to samo roszczenie" w rozumieniu tego przepisu.
8. Wyr. SN z 14 lutego 2018r. I PK 351/16; Lex nr 2486199 - Sąd pracy stwierdziwszy, że pozwana jednostka organizacyjna nieposiadająca zdolności prawnej nie jest pracodawcą (art. 460 k.p.c.), nie może oddalić powództwa z powodu braku legitymacji biernej tej jednostki (art. 199 § 1 pkt 3 w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c.). W takiej sytuacji sąd pierwszej instancji może wezwać z urzędu do udziału w sprawie pracodawcę, chyba że pracownik sprzeciwi się temu (art. 194 § 1 w związku z art. 477 k.p.c.).

Kazusy:

- 1) Powód Jan Karp wniósł pozew o zapłatę przeciwko Karolowi Majowi. Po roku od wniesienia pozwu wniósł o dopozwanie w sprawie Bożeny Kot. Sąd wydał postanowienie o wezwaniu Bożeny Kot po upływie dwóch miesięcy od wpływu

wniosku o dopozwanie. Która z czynności przerwała bieg przedawnienia roszczenia wobec Bożeny Maj?

- 2) Formułujesz pozew o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym w zakresie prawa do udziału we współwłasności nieruchomości. Czy współuczestnikami sporu po stronie pozwanej będą współwłaściciele pozostałych udziałów ujawnieni w dziale II księgi wieczystej ?
- 3) Maria i Józef Kot darowali swej córce i zięciowi nieruchomość. Nieruchomość ta stanowiła składnik majątku wspólnego małżonków Kot i weszła do majątku wspólnego córki powodów i zięcia. Zięć okazał teściowej rażącą niewdzięczność. Jak oznaczysz strony procesu i przedmiot sporu.
- 4) Powód Denis B. i Marian O. dochodzili zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną przez śmierć Wiktora B., będącego ojcem Denisa B. i bratem Mariana O. - w oparciu o art. 446§4 k.c. - po 60.000zł. Dodatkowo Denis B. dochodził renty - w oparciu o art. 444§2 k.c. - po 1.000zł miesięcznie za okres 3 lat poprzedzających wniesienie pozwu (łącznie 36.000zł) i renty bieżącej po 1.000zł miesięcznie. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo Denisa B. o zadośćuczynienie do kwoty 30.000zł, o rentę za okres do dnia wniesienia pozwu do kwoty 18.000zł, a rentę bieżącą do kwoty po 500zł miesięcznie. Natomiast powództwo Mariana O. oddalił w całości. Czy obu współuczestnikom formalnym przysługuje skarga kasacyjna?
- 5) Do Kancelarii zgłosił się Józef Ciap, który jest współwłaścicielem w 1/2 części nieruchomości dotkniętej szkodami górniczymi. Józef Ciap zajmuje piętro domu. Pozostaje w ostrym konflikcie z drugim współwłaścicielem Alojzym Ciapem, będącym jego bratem i z tej przyczyny wyklucza wniesienie pozwu wspólnie z bratem. Oceń czy i jakich roszczeń z tytułu naprawienia szkody może dochodzić samodzielnie (w szczególności czy może dochodzić restytucji naturalnej, w tym rektyfikacji budynku i odszkodowania pieniężnego).